

ENGELSK I NORSK

Engelsk innvirkning på det norske språk

Særemne i Norsk hovedmål

Øystein Bjørndal

Surnadal Vgs.

4. april 2008

[Rettelse lagt til 26. april 2009, side 8]

INNHALDSFORTEGNELSE

<i>Innledning</i>	2
<i>Norsk språkutvikling</i>	3
<i>En grov oversikt over norsk språkutvikling</i>	
<i>Engelsk</i>	4
<i>Hvorfor engelsk?</i>	
<i>Typer av påvirkning</i>	7
<i>Her vil jeg se nærmere på hvilke typer påvirkning vi har fra engelsk</i>	
<i>Forsvinner norsken?</i>	14
<i>Kilder</i>	16

INNLEDNING

Den store innflytelsen fra engelsk er verken en ukjent eller ny problemstilling, det er utallige hovedfagsoppgaver, artikler, bøker og meninger rundt akkurat dette temaet. Om du studerer språk kan til og med ta det som et eget fag “English in Norway”.

I dette særemnet tar jeg for meg den økende innflytelsen engelsk har på det norske språket. Jeg vil begynne med å gi en kort oversikt over norsk språkutvikling, for å så se litt på hvorfor det er akkurat engelsk som står for hovedpåvirkningen akkurat nå. Så vil jeg prøve å lage en komplett oversikt over hvilke typer påvirkning vi har fra engelsk. Før jeg stiller spørsmålet: “Forsvinner norsken?”.

Angående kilder har direkte sitat og ren fakta fotnote med kilde, kilder som har blitt brukt indirekte finnes på siste side.

NORSK SPRÅKUTVIKLING

En grov oversikt over norsk språkutvikling

Bildet er hentet fra “Språkreisa Norsk gjennom to tusen år” av Sylfest Lomheim. Og om vanlige bilder sier tusen ord, så sier ihvertfall dette bildet mye mer.

Vi ser her at det ikke bare er norsk som blir påvirket av andre språk, også vi har påvirket andre. Særlig under vikingetiden (793–1066) da vi hadde påvirkning på engelsk og fransk. Ca 750–1000 år senere er det de som igjen påvirker oss.

Om vi hadde sett enda nøyere etter hadde vi funnet at all påvirkningen har en samfunnsrelatert begrunnelse. For eksempel rundt år 1300 ser vi en påvirkning fra tysk, dette har en sammenheng med den tette handelsvirksomheten med Tyskland og de tyske gruveingeniørene som kom til Norge.

[Bildet mangler i denne digitale versjonen, vennligst se første side av boken: “Språkreisa Norsk gjennom to tusen år” av Sylfest Lomheim.]

ENGELSK

Hvorfor engelsk?

Ifølge ““Nyord i norsk” er omtrent 80-90 prosent av alle norske ord med utenlandsk opprinnelse som er kommet inn etter den annen verdenskrig, fra engelsk”. Hvorfor er det slik? Hvorfor kommer ikke denne påvirkningen fra for eksempel fransk, tysk, svensk eller mandarin?

Er det størst?

Om det engelske språket er det største i verden spørs på vår definisjon på størst og hvilke tall vi stoler på. Jeg vil i dette særemnet ta utgangspunkt i tall fra <http://www2.ignatius.edu/faculty/turner/languages.htm> (The World's Most Widely Spoken Languages) som er en god analyse av flere kilder gjort av “Saint Ignatius high school”.

Skal vi definere størst som det språket som har flest mennesker som har det som førstespråk, vil engelsk komme på 3. plass (med 330 millioner brukere), etter den kinesiske dialekten mandarin og spansk. Om vi i tillegg skal se på de som har det som andrespråk, kommer engelsk på 2. plass (med 150 millioner brukere), etter fransk. Legger vi disse to sammen kommer engelsk på 2. plass (med 480 millioner brukere), etter mandarin (med 1 200 millioner brukere).

Ser vi derimot på utbredelsen av språket, altså antall land der engelsk enten har lovlig status, eller at landet er sterkt påvirket av engelsk (ukjent om Norge faller under sistenevnte kategori, eksempler som er nevnt er engelsk i Japan og fransk i Romania.) Ligger engelsk på en klar førsteplass med 115 land, der neste på listen er fransk med 35. Vi ser og at selv om vi bare tar med land der engelsk har en offisiell rolle kommer engelsk på førsteplass.

George Weber, (som nevnte artikkel tar mye utgangspunkt i) regnet i 1990 åra ut at engelsk var verdens viktigste språk. Han tok da høyde for både “antall førstespråk brukere, antall andrespråk brukere, økonomisk makt til land med språket, antall land og folketallet til landene der språket er i bruk, antall store felt som bruker det internasjonalt og “sosial litterær” status”¹. Engelsk kom her på 1. plass (med 37 poeng), der 2. plassen gikk til fransk (med 23 poeng).

Vi kan ut ifra dette konkludere at engelsk ikke er størst når det gjelder antall personer som bruker språket, men om vi ser på utbredelsen er det liten tvil om at engelsk er verdens største språk.

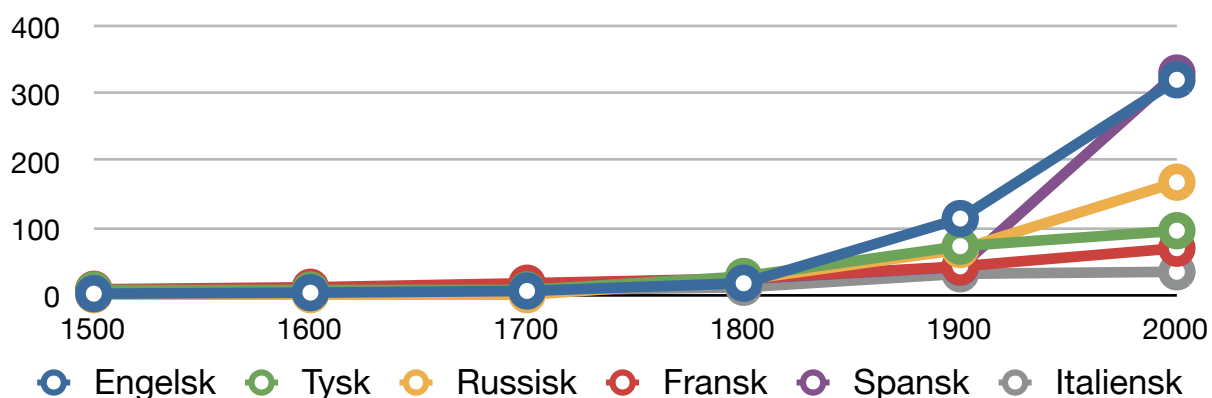
¹ Oversatt versjon av: <http://www.andaman.org/BOOK/reprints/weber/rep-weber.htm>

Historie

Om vi skal få svart på spørsmålet om engelsk er størst må vi trolig se på litt engelsk historie. For å begrense dette litt ser vi først på noen tall for å prøve og se når engelsk ble så utbredt som det er i dag.

Antall millioner mennesker med engelsk som morsmål

År	Engelsk	Tysk	Russisk	Fransk	Spansk	Italiensk
1500	4,5	10	3	11	8,5	9,5
1600	6	10	3	14	8,5	9,5
1700	8,5	10	3	20	8,5	9,5
1800	20	30	25	27	26	14
1900	116	75	70	45	44	34
2000	322	98	170	72	332	37

1500-1900 er fra "http://www.sprakrad.no/Skole/Tusen/Tusen_3/" og "Rocka hipt og snacksy" etter den danske språkforskeren Otto Jespersens bok "Growth and structure of the English Language" side 233. Tall fra 2000 tallet er påførte etter "13th Edition of the Ethnologue (1996)." ²

Som vi ser har engelsk gått fra å ha ca 20 millioner morsmål-brukere rundt 1800 tallet til å ha 322 millioner rundt år 2000. Økningen vi ser på fransk, tysk, russisk og italiensk har nok mest en sammenheng med at de aktuelle landene har hatt en populasjonsøkning. Men om vi ser på engelsk finner vi at verdens befolkning har 14 doblet seg mellom 1500 og 2000 ³, mens engelsk har blitt 71 ganger så stor.

Som vi altså ser er det ikke noe videre stor økning i engelsk morsmålbrukere før 1800, derfor konsentrerer jeg denne delen til engelsk historie mellom 1800-dd.

² <http://web.archive.org/web/19990429232804/www.sil.org/ethnologue/top100.html>

³ <http://www.census.gov/ipc/www/worldhis.html>

F Ø R 1 8 0 0

Som sakt har jeg ikke tenkt å legge mye vekt på denne perioden, men noen grunnleggende ting må nevnes:

1498 - Spanske utforskeren “Christopher Columbus” oppdager Amerika. ⁴

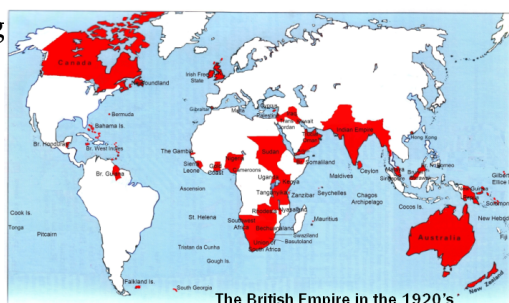
1600 - “East India Company” grunnlagt, handelselskapet fører etterhvert engelsk til India.

1607 - Første Britiske koloni i Amerika ⁵, engelsk blir brakt til “the new world”.

1783 - USAs uavhengighetserklæring er godtatt av Britene ⁶, avtalen er på engelsk ⁷.

1 9 0 0 - D D

Britisk kolonimakt øker sterkt, etter 1. verdenskrig tar Storbritannia deler av det osmanske riket, (en god artikkel om blant annet starten på dette riket kan leses her: <http://ob.cakebox.net/historie/konstantinopel.pdf>), i tillegg til noen tidligere tyske kolonier. Det britiske imperiet var på 1920 tallet det største riket verden noen gang hadde sett, med ¼ av verdens befolkning under seg. Britiske imperiet faller sakte og forsiktig sammen (godt hjulpet av 2. verdenskrig) og går helt i oppløsning i 1997.

Det engelske språket har nå blitt spredt godt utover hele verden, etter 2. verdenskrig er det USA som i stor grad tar over påvirkningen og spredningen av engelsk. USA mistet minimalt under 2. verdenskrig og blir en supermakt som har stor innflytelse på resten av verden, selv den dag i dag.

Dette er noen av grunnene til at vi drikker Coca Cola og ikke Tapxyh (Russisk brus), at vi ser hollywoodfilmer istedenfor bollywoodfilmer, at engelsk blir mye brukt innen data (se avsnitt om Datateknologi) og ikke minst, at det er engelsk som står for hovedpåvirkningen av det norske språket.

For en videre analyse av dette spørsmålet se historieprosjektet mitt her: <http://www.ob.cakebox.net/historie/engelsk.pdf> (produktet er ikke ferdig før 14. april 2008.)

⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Christopher_Columbus

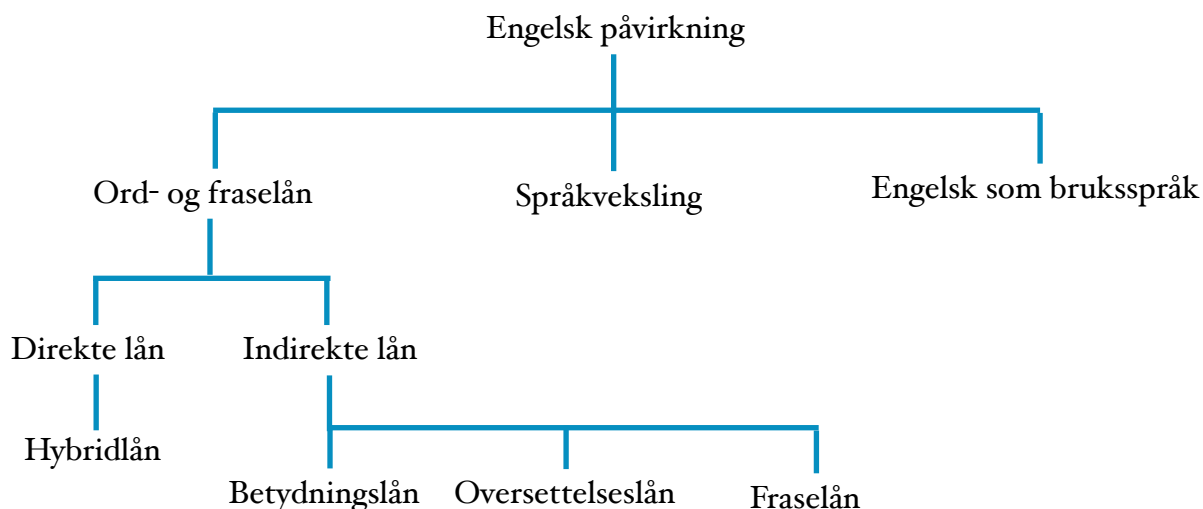
⁵ <http://www.localhistories.org/timeline.html>

⁶ http://no.wikipedia.org/wiki/USAs_uavhengighetserkl%C3%A6ring

⁷ ubekrefta men tar som selvfølge

TYPER AV PÅVIRKNING

Her vil jeg se nærmere på hvilke typer påvirkning vi har fra engelsk

Fra "Rocka, bipt og snacksy", "Fraselån", "hybridlån" og "pseudolån" er påført selv.

Engelsk som bruksspråk

Her vil jeg ta for meg tre store områder der engelsk er det mest brukte språket, innen data, næringslivet og utdanning. Dette er områder som er sterkt truet av domenetap og fokuset for årets språkmelding.

DATATEKNOLOGI

Som nevnt tidligere kom USA seg ut av 2. verdenskrig med minimale tap, særlig økonomisk. Dette førte til at nesten hele datamaskinens historie har, og foregår i dag, i USA. Derfor har engelsk blitt, og har alltid vært lingua franca (universalspråket) for data. "Grovt sett skjer alt i faget på engelsk, bortsett fra sluttbrukerkommunikasjon" ⁸, selv om vi har blitt flinkere til det, er sluttbrukerkommunikasjonen til tider alt for ofte på engelsk. Et eksempel på hva sluttbrukerkommunikasjon er:

"Ein gut på sju år i Oslo speler Super-Mario på fjernsynet heime.
Ei jente på tretten år i Tresfjord speler dataspelet "Caesar II" på
datamaskinen til mora.

Ein student på tjuefire år i Volda navigerer på Internett.
Ein montør på trettisju år i Haugesund installerer eit elektronisk
overvakingssystem på ei bedrift.

⁸ Knut Arne

Ein hjelpeleiar på førtiåtte år i Karasjok tek ut pengar frå ein minibank.
Ein fiskar på sekstitre år på Frøya nyttar det elektroniske navigasjonsutstyret
sitt.”⁹

Vi ser at dette eksempelet trolig er relativt gammelt, mest iøyenfallende for meg er at Super-Mario kanskje er litt gammelt, trettenåringen bruker ikke mobil, og at det kanskje er på tide og spille Caesar IV, ikke II.

Men fra dette gamle eksempelet kan vi faktisk se at på en del felt har vi blitt flinkere til å oversette ting til brukeren. Vi ser idag om vi går på f.eks. google at vi blir møtt med både ett bokmål og nynorsk alternativ, selv om det er langt mellom norske sider på internett er det idag fullt mulig å “navigere på Internett” uten å kunne engelsk. Både overvåkingssystem, minibanker og elektroniske navigasjonsutstyret (for eksempel GPS), tilbys idag med norsk brukergrensesnitt (programmeringen er engelsk men alt brukeren ser er norsk).

Et område der det er lite norsk utvalg er spill, spillmarkede i Norge er rett og slett ikke stort nok til at det lønner seg å selge og markedsføre norske spill. Det eneste store “norske” spillskapet vi har her i landet er “Funcom” som skriver på sine nettsider om seg selv: “Funcom has a young and exciting work environment with highly skilled employees in offices in Switzerland, Norway, USA and China.”¹⁰. De har tidligere lagd norsk oversettelse av spillet “Den lengste reisen”, men etterfølgeren til dette tilbys idag bare på engelsk [Rettelse: M. Rubeksson har fortalt meg at etterfølgeren kan spilles på norsk, Tusen takk!]. Sylfest Lomheim kommenterte på radioen i sammenheng med den kommende språkmeldingen, at det er svært viktig at teknologi, særlig spill, blir tilgjengelig på norsk.

Det er ikke bare i sluttbrukerkommunikasjon vi har begynt med norsk, vi ser og en utvikling innen noen it-miljø, der f.eks. prosjekt som skolelinux jobber hardt for å oversette hele prosessen til Norsk. Der går det i nisse og tjener, istedenfor server og daemon.¹¹

Vi har altså en blandende trend der noen områder, særlig rettet mot yngre brukere bruker engelsk, mens andre områder blir litt og litt flinkere til å bruke norsk.

⁹ <http://www.sprakrad.no/Skole/Tusen/>

¹⁰ <http://www.funcom.com>

¹¹ <http://www.ir8n.skolelinux.no/retningslinjer.html#destHeader3>

NÆRINGSLIVET

Engelsk dominerer idag flere samfunnsområder. I næringslivet har store selskaper som Statoil, Telenor, Elkem, Norsk Hydro og Kværner ¹² engelsk som bruksspråk. Grunnen til dette er at selskapene vil være internasjonale, både med tanke på kunder og arbeidere. Og det hjelper utvilsomt ikke at norske ledere går på “Business Administration (MBA)” og “International Business”, for å ta sine mastergrader. Det at selskapene velger å bruke engelsk som bruksspråk gjør det lettere å ansette flinke folk fra andre land, og lettere å ha kontor i flere land. Det er viktig å merke seg at dette ikke bare går ut over det norske språket, men også de andre aktuelle lokale språkene.

Hvis dette fortsetter kan det skape et skille mellom det språket vi bruker hjemme og det språket vi bruker på jobb. Det er dette Sylfest Lomheim mener når han sier at norsk vil være borte om 100 år: (Sylfest Lomheim “Vil norsk overleve” fra aftenposten 12.03.01)

“Det kan godt hende at det ikkje er mykje norsk skrift att om 100 år. I alle fall er det lite dristig å spå at vi nærmar oss ein dagleg tospråkssituasjon med raske steg - der intimsfæren er munnleg og norsk, og yrkessfæren er skrifteleg og engelsk.

UTDANNING

Som en del av at flere selskaper velger å bruke engelsk ser vi også de samme tendensene innen utdanningssektoren. Det at engelsk blir brukt innen høyere utdanning vil uten tvil føre til at enda flere selskaper velger engelsk som arbeidsspråk, har du først hatt hele eller store deler av utdanningen din på engelsk er det vanskelig å komme i en jobbsituasjon der du må snakke norsk. I enkelte tilfeller vil det heller ikke finnes norsk ord.

utviklingen ser vi de samme tendensene innen utdanning. For å studere dette nærmere tar jeg utgangspunkt i en undersøkelse fra 2001 av pensumlitteratur på grunnnivå i høyere utdanning av Hatlevik og Norgård ¹³. Når vi forenkler disse tallene litt ved å se bort ifra utdanningssted ser vi at andelen med engelsk varierer enormt etter fag, se graf under ¹⁴. Boka “Rocka, hipt og snacksy”, som tar utgangspunkt i den samme undersøkelsen, har forenklet disse tallene enda mer og skriver at engelsk blir brukt:

“64 prosent i naturvitenskap, 46 prosent i samfunnsvitenskap og 35 prosent i humaniora”

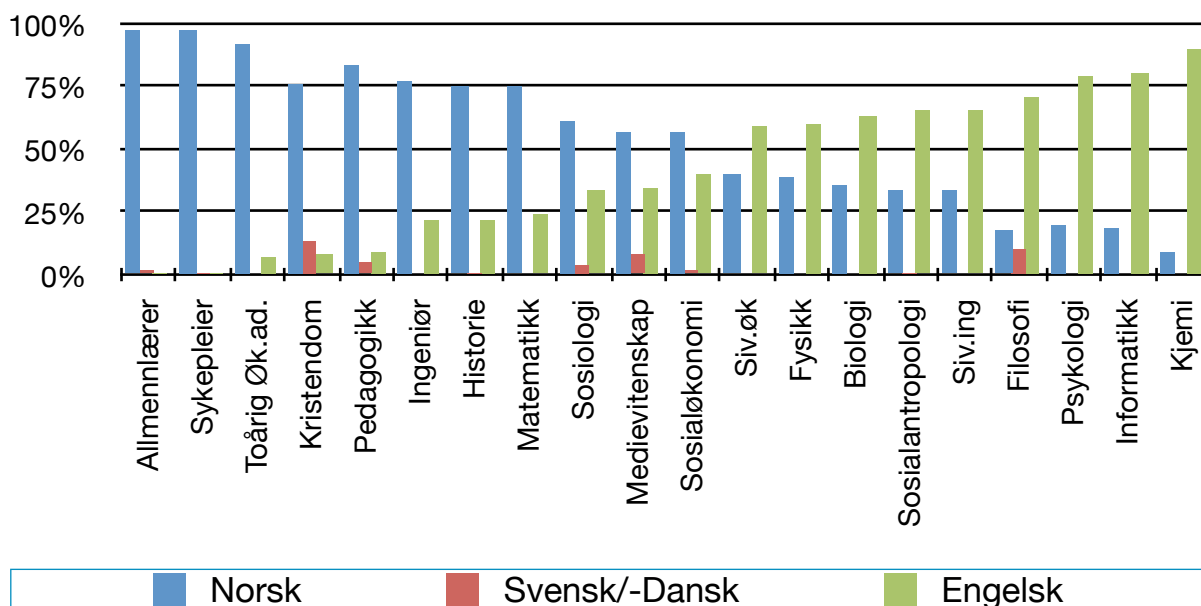
¹² “Rocka, hipt og snacksy” og <http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/article463506.ece>

¹³ Tall hentet fra: http://nifu.pdc.no/publ/index.php?seks_id=17802&t=S

¹⁴ Se <http://www.ob.cakebox.net/norsk/vedlegg/> for tallene bak grafen

Om vi ser på dette samlet finner vi at 42% av pensumlitteraturen på grunnivå i 2001 i Norge var på engelsk. Som vi ser i neste avsnitt er tallene trolig høyere på et mer avansert nivå.

På Språkdagen 2007 fikk vi vite av Vera Schwach, som er forsker ved NIFU-STEP, at 33% av masteroppgavene skrevet av norske studenter ble skrevet på engelsk. Vi ser videre at nesten 70% av vitenskapelige artikler skrevet av norske forskere er på engelsk, og fra en stikkprøve av norske doktorgradstudenter fra årskullene 1993–1997 var det 81% som skrev doktoravhandlingen sin på engelsk .

Denne tendensen at engelsk tar over mer og mer i både innen utdanning og næringslivet kalt domenetap, domenetap er når et språk forsvinner fra visse samfunnsområder og et annet språk tar over. Det at det er akkurat høyere utdanning og næringslivet som blir tatt opp som et viktig punkt i den kommende språkmeldingen fra regjeringen, viser akkurat hvor viktig det er å gjøre noe på disse feltene. Språkmeldingen skal etter planen komme ut i slutten av april ¹⁵.

Språkveksling

En annen type påvirkning vi har fra engelsk er språkveksling, språkveksling er et generelt uttrykk for når du bytter mellom to språk i den samme situasjonen. Språkveksling er ofte et resultat av at brukeren er flerspråklig, altså at han mestrer mer enn et språk. Mange flerspråklige vil finne det helt naturlig og bytte mellom de språkene han/hun kan og bruke “best of both worlds”.

En av de vanligste måtene å bruke språkveksling på er sitat eller idiomatiske uttrykk. I formelle sammenhenger, gjerne skriftlig, vil språkveksling vanligvis bestå av sitat eller idiomter ofte etterfulgt av en forklaring/oversettelse.

¹⁵ <http://www.dagsavisen.no/kultur/article340534.ece> (NTB)

Andre grunner til å bruke språkveksling kommer fram i Pia Høgmo Andersen sin analyse av “Bruk av engelsk i fantasirollespill”. Her bemerker hun at språkveksling ofte kan forårsakes av at det rett og slett ikke finnes noe norsk variant av ordet, særlig som dekker den samme betydningen som det engelske.¹⁶

Den mer uformelle og muntlige bruken av språkveksling består også ofte av sitat eller idionemer, men her uten noe forklaring. Denne typen kommunikasjon kan ofte virke utestengende på de som ikke takler begge språkene godt, men på den andre siden virker det også inkluderende og kan være med å skape tette bånd mellom dem som behersker flere språk.

Å skille mellom hva som er språkveksling og hva som er *låneord* (se neste avsnitt) kan være svært vanskelig, men generelt kan vi si at låneord vanligvis bøyes etter norske grammatikkregler og blir en del av det norske språket. Mens språkveksling ofte er lengre uttrykk (gjerne sitat) og blir ofte bare et bytte mellom to separate språk. Låneord er også for det meste substantiv, adjektiv eller verb. Mens språkveksling vil inneholde mange flere funksjonsord (småord som “the, he, she, it, we, about, at, in, off og not”).

Språkveksling er noe jeg selv observerer svært ofte, det mest typiske eksempelet på dette er når noen har sett en film. De begynner da å diskutere denne filmen med noen andre som har sett den. En slik samtale vil ofte begynne åpent, den vil være rettet mot alle, her brukes minimalt med språkveksling. Men etterhvert vil de som faktisk har sett filmen, begynne å trekke seg ut og ofte komme med interne vitser, det er i denne fasen at språkveksling virkelig kommer inn. Språkvekslingen er her med å skape et skille mellom de som har sett filmen og de som ikke har det. F.eks. vil ikke sitatet “This is Sparta!”, eller variasjoner av dette sitatet (eks. “This is Surnadal!”) gi noen særlig mening til de som ikke har sett filmen “300”. Bruken av disse sitatene fører da til en styrking mellom de som har sett den, samtidig som det vil utestenge de som ikke har sett den.

Selv om det er lite data rundt akkurat hvor utspredd språkveksling er, er det trygt å si at språkveksling nok har en minimal langvarig effekt på det norske språket. Fordi det ikke blir plukket opp i norsk, eller endrer norsken i noe særlig grad, ihvertfall om vi sammenligner med låneord:

Låneord

Norske ord som egentlig har sine røtter i andre språk kaller vi låneord, eller importord. De aller fleste språk er i bunn og grunn en stor samling med låneord, derfor er det flere forskjellige måter å definere hvilke ord som er låneord, og hvilke som er “ekte norske ord”. Forskjellene ligger ofte i hvor du putter “nullpunktet”, eller sakt litt mindre matematisk, på hvilket tidspunkt snakket vi egentlig “norsk”. Vi skal se på dette i et

¹⁶ <http://www.sprakrad.no/Trykksaker/Spraaknytt/Spraknytt-12008/Oh-bloody-hell-sir-ae-aassaa-tar-ae-mae-kappa/>

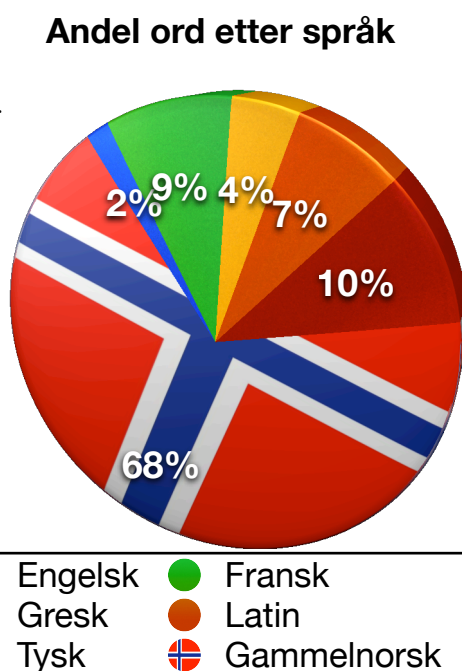
eksempel fra “Rocka Hipt og snacksy” (som har hentet det fra “Tique”, november 1992), her har de puttet nullpunktet i gammelnorsk og markert alle “ord eller ordelementer som ikke har sin opprinnelse i gammelnorsk”

“I *resten* av verden *assosieres* Norge med *menneskerettigheter*, Nobels Fredspris, *demokrati*, *sosiale* velferdsgoder og *likestilling*. Vi er bærere av Nansen *tradisjonen* og har et *solid renommé* på U-hjelp og *globalt engasjement*. Vi er et godt *utdannet* og opplyst folk som leser flere bøker og *aviser* enn de gjør i de fleste andre land i verden. Norge har en selvskreven *plass* blant verdens fremste *miljønasjoner*, og kan *skilte* med ren og storslagen *natur*, mengder av *plass* og mye skog og villmark. Forsvarsteknologi, *medisinsk teknikk* og *forskning*, *boreplattformer*, *offshore-* og *skipselektronikk*, *fiskeletingsutstyr* og *metallurgiske produkter* er vi gode på *internasjonalt*. Med Gro som *ambassadør* har denne *lilleputtstaten* *blitt* satt på *verdenskartet* en gang for alle.

(Tique, november 1992)”

De har så gjort en oppdeling etter hvor ordene stammer fra, dette fører til at ord som f.eks.f.eks. “assosiere”, som vi har fått fra engelsk (associate) teller som et latinsk låneord, fordi det opprinnelig stammer fra latin (associare¹⁷). Som vi ser fra sirkeldiagrammet¹⁸ gjør dette at engelsk utgjør en veldig liten del av ordene (2 ord).

Derfor er det kanskje viktigere å legge merke til at hele 68% av ordene stammer fra gammelnorsk, selv om teksten over fort kan se ut som om den er skrevet i ren italic (kursiv). Grunnen til dette er at låneordene ofte er innholdsord, altså de ordene som har et budskap. Du legger mer merke til disse enn småord som i, av, med, er og av.

Jeg vil nå gå enda dypere og se på forskjellige typer låneord vi har fra engelsk.

D I R E K T E L Å N

Direkte lån er ord som er tatt direkte fra engelsk, uten at stavemåte eller betydning er særlig forandret. For eksempel “film” og “you bet”. På grunn av sin uforandrede form er det disse ordene som blir mest lagt merke til, selv om indirekte lån er mer utbredt.

¹⁷ “Oxford American dictionaries”

¹⁸ tall og utregninger ligger på <http://www.ob.cakebox.net/norsk/vedlegg/>, hybridlån (eks. Fredspris) telles ikke som gammelnorsk.

Hybridlån

Når engelsk og norsk blir blandet i et ord, kaller vi det hybridlån. For eksempel *fredspris*, *takrails* og *cowboymoten*. Disse vil jeg definere som at de ligger under direkte lån, siden man kan si at halve ordet er et direkte lån.

I N D I R E K T E L Å N

Indirekte lån er ord som bare er inspirert av et engelske ord eller fraser. Som vi skal se er mange av disse veldig vanskelig å definere, derfor regnes disse sjelden med i språkundersøkelser og utspredningen av de blir da bare teoretisk anslåelig.

Påvirkning som særskrivning ("*ord delings feil*")¹⁹ og forskjellen på da/når²⁰, er på den annen side godt synlige påvirkninger som jeg mener kan kvalifiseres som indirekte.

Betydningslån

Svært likt direkte lån, bare at det nå er det et eksisterende norsk ord som får en videre betydning. For eksempel ikon, som før bare var et religiøst bilde. Som har fått betydningen til det engelske ordet icon, som også kan være et symbol på dataskjermen.

Oversettelseslån

Når et norsk ord blir lagd med utgangspunkt i et engelsk ord. For eksempel blodbank (blood bank). Disse kan være svært vanskelig å finne, siden de stort sett får en riktig norsk form. Og de blir ofte fort tatt inn i det norske språk.

Fraselån

Det samme som oversettelseslån, bare at det er hele fraser/uttrykk som blir lagd med utgangspunkt i engelsk. For eksempel feie under teppet (sweep under the carpet) eller sitte på gjerdet (sit on the fence).

Pseudolån

Pseudolån blir også kalt "falske lån", disse er lagd av engelske ord, men har ikke noe med et tilsvarende engelsk ord. Disse ordene er ofte resultat av smarte markedsførere som vil skape oppmerksomhet rundt et produkt, ved å gi det et navn som ligner på engelsk. Eksempler på dette er stressless (type lenestol) og snowjogger (type sko).²¹

¹⁹ "Typisk norsk"

²⁰ Einar Sødergren (21/2-08) "Da er borte om 50 år"

²¹ http://www.sprakrad.no/Trykksaker/Spraaknytt/Spraknytt_1_2007/leksikografisk-problem/ og "Rocka, hipt og snacksy"

FORSVINNER NORSKEN?

Som vi har sett er ikke påvirkning fra andre språk noe nytt, så hvorfor skriker Lomheim om at norsken er borte om 100 år? Grunnen til dette ligger i at både omfanget og hastigheten av denne innflytelsen er så stor at Lomheim med andre mener at norsk ikke vil overleve. Som vi har sett først i dette saremnet har all språkpåvirkning en samfunnsrelatert begrunnelse. Begrunnelsen ligger i at hele samfunnet, spesielt innen teknologi, beveger seg med en enorm hastighet. Denne hastigheten finner vi derfor igjen i språkutviklingen. Altså, hvis samfunnet rundt språket endrer seg raskt, endrer språket seg tilsvarende fort.

Om dette vil "drepe" norsken eller ikke kan bare tiden fortelle oss, men vi kan jo som sagt sette spørsmålsteget ved hva som egentlig er norsk? Om norsk er definert som akkurat prikk likt det vi snakker idag er nok norsk borte om 100 år. At vi om 100 år vil se et godt forandret språk er det ingen tvil om, men det vil fortsatt hete norsk.

Grunnen til dette er at vi rett og slett ikke er flinke nok i engelsk til at vi kan fullt og helt bytte til det ²². Det er noe med det første språket man lærer seg, morsmålet har en så sentral rolle i livet vårt, og vi behersker det på et så mye bedre nivå enn noe annet språk. Et glimrende eksempel fra språkrådet:

"En trønder som hadde vært på ferie i Frankrike, kom hjem full av beundring for det intellektuelle nivået i befolkningen der: "De vil itj tru det, men der nerri snakke te og me små onga fransk bærre så det søng!" ²³

Om vi i Norge skal bli gode nok i engelsk må noe gjøres i skolesystemet, vi må ha mer engelsk, og vi må ha det tidligere. Kunnskapsløfte, som er den siste skolereformen, går i motsatt retning med noe som i praksis blir mindre engelsk på videregående ²². For at norsken skal forsvinne må vi ha en skole som fokuserer på mer engelsk, først når en full generasjon med folk som behersker engelsk over turistnivå vokser opp kan vi begynne å bekymre oss om at norsken kan forsvinner helt.

Men dette betyr ikke at vi kan legge oss tilbake i stresslessen og slappe av. Viktigheten til dette spørsmålet kommer klart fram i den kommende språkmeldingen som i år ikke fokuserer på grammatikk, men "bevaring av språket" ²⁴. Akkurat hva som er innholdet i denne meldingen er ukjent, men jeg håper den gjør noe med de domenene som er truet av domenetap (altså næringsliv, utdanning og data). Uansett kommer språkmeldingen trolig til å ha stor effekt på språket vårt de neste 100 årene.

²² Ola Svein Resell

²³ <http://www.sprakrad.no/Skole/Tusen/>

²⁴ <http://www.dagsavisen.no/kultur/article340534.ece>

Det er vi som bestemmer hvordan språket vårt skal se ut. Norsk vil ikke forsvinne før hele befolkningen går inn for det, noe som ikke kommer til å skje med det første.

KILDER

NETTSTEDER :

- <http://www2.ignatius.edu/faculty/turner/languages.htm> (What are the world's most widely spoken languages?)
- <http://www.ebok.no/showSubject.aspx?id=143465>
- <http://www.census.gov/ipc/www/worldhis.html> (verdens befolkning)
- http://www.universitetsavisa.no/ua_lesmer.php?kategori=nyheter&dokid=418a28a19aac07.61431116
- <http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/article463506.ece> (Truer engelsken det norske språket? - av Svein Lie)
- <http://www.abcnyheter.no/node/55678> (Språkdagen 07)
- <http://www.universitas.no/?sak=50007> (Språkdagen 07)
- http://www.sprakrad.no/Trykksaker/Spraaknytt/Spraknytt_42007/Smaastoff/
- <http://sprakrad.no/Trykksaker/Spraaknytt/Spraknytt-12008/Oh-bloody-hell-sir-ae-aassaa-tar-ae-mae-kappa/> (engelsk i rollespill)
- <http://sprakrad.no/Trykksaker/Spraaknytt/Spraknytt-12008/Har-universiteta-eit-sprakansvar/>
- <http://www.dagsavisen.no/kultur/article340534.ece> (Trond Giske og Sylfest før språkmelding)
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Code-switching> (språkveksling)
- <http://www.danshort.com/ie/ConciseHistory.htm> (morsomt syn på engelsk historie, anbefales om du er lei av å rette ting...)
- <http://abagond.wordpress.com/2006/06/10/british-empire/> (British Empire)
- http://www.sprakrad.no/Trykksaker/Spraaknytt/Spraknytt_1_2007/leksikografisk-problem/ (Oppdeling av låneord)

B Ø K E R :

- Johansson, Stig og Graedler, Anne-Line. "Rocka, hipt og snacksy Om engelsk i norsk språk og samfunn." HøyskoleForlaget, 2002
- Uri, Helene. "Hva er språk" Universitetsforlaget, 2004
- Lomheim, Sylfest. "Språkreisa Norsk gjennom to tusen år" N.W. DAMM & SØNN, 2007
- Typisk norsk redaksjonen og Dropout "Typisk norsk" Dinamo Forlag, 2005
- Vera Schwach "Norsk vitenskap - på språklig bortebane?". NIFU skriftserie 9/2004 <http://www.nifustep.no/index.php/content/download/702/6922/file/skriftserie9-2004.pdf>

T A K K T I L :

- Åsta Norheim, rådgiver hos språkrådet
- Knut Arne Bjørndal, utdannet ...data...
- Ola Svein Resell, lærer i språk og samfunnsfag ved surnadal vgs.
- Camilla Hegerberg Strøm, lærer i språk og samfunnsfag ved surnadal vgs.
- Einar Sødergren, lærer i språk ved surnadal vgs.
- Frode Næss Hansen, Lærer i samfunnsfag og historie